

الف: پنجتن یا التیمور؟

«از سال های دور یادتان می آید؟ سال هایی که کودک بودید و در این منطقه زندگی می کردید؟ بله، اینجا حاشیه شهر بود و جزو بافت شهری محسوب نمی شد. محله پنجتن با آن سال ها تفاوت های بسیاری پیدا کرده است و امروز جزو مناطقی است که می تواند خدمات شهری مشهد را دریافت کند، اما حجم تفاوت ها آن قدری نیست که شایسته این منطقه باشد. از روی نقشه که نگاه کنید، پنجتن، در شمال مشهد واقع شده است اما مثل جنوبی ترین نقاط شهر است. از نیمه دهه ۸۰ بود که آرام آرام منطقه پنجتن و التیمور به شهر پیوست.

«در حوزه بهداشت چقدر رشد کرده ایم؟ به هر حال در این بخش نسبت به دوران کودکی من، وضعیت بهتری را هم در شهر مشهد و هم در این منطقه شاهد هستیم. آب های سطحی

جمع آوری شده است و کانال های لازم را احداث کرده اند. «از نظر آموزشی، منطقه چقدر رشد کرده است؟

قبلاً تنها یک مدرسه پیام در این حوالی وجود داشت و دیگر هیچ! الان چند مدرسه پسرانه و دخترانه در سطوح مختلف به چشم می خورد. «دسترسی به خدمات شهری مانند بانک در این منطقه چگونه است؟ متأسفانه هنوز شعبه بانک در این محدوده یعنی محدوده پیشین التیمور و بخش شمالی پنجتن امروزی وجود ندارد و فقط موسسه ای اعتباری تأسیس شده است. مشکل اصلی، این است که بانک ها معمولاً در جایی شعبه راه اندازی می کنند که بتوانند ملک آن را بخرند. بانک ها قولنامه ای، زمین یا ملک نمی خرند اما همه زمین ها و مسئله هم نیاز محدوده قولنامه ای است و هنوز سند دفترچه ای ندارد. این مسئله هم نیاز به پیگیری های مشترک شهرداری و اداره ثبت دارد. در بخش حمل و نقل عمومی هم با وجود اتوبوس ها و خطی آرتی، دسترسی آسان تری به نقاط دیگر مشهد به وجود آمده است.

«بافت ساکنان این محدوده چگونه است؟

الان همه نوع فردی از همه روستاها و شهرستان های اطراف و حتی استان های دیگر به این منطقه آمده اند و منطقه، هویت واحد فرهنگی ندارد. پیش از این بیشتر افراد، بومی همین محدوده التیمور بودند. التیمور در دوره گذشته روستایی نزدیک مشهد بوده است.

ب: وقف با چشمان باز!

«باتوجه به اینکه وقف یکی از راه های حل مشکلات عمومی است، وضعیت موقوفات در منطقه چگونه است؟

وقفیاتی در منطقه وجود دارد؛ به طور نمونه مسجد و حسینیه این محل وقفی است اما وقفیاتی که کارایی عمومی در حوزه های مختلف داشته باشد، متأسفانه در منطقه نیست.

«اگر شما زمین های زیادی داشتید و قصد داشتید آن ها را وقف کنید، چه موضوعاتی برایتان اولویت داشت؟

به نظر من، وقفیات در بخش مسجد و حسینیه و جاده تکمیل است. اگر کسی بخواهد براساس اولویت های محلی این منطقه وقفی داشته باشد، باید به حوزه در مان و بهداشت فکر کند. در بولوار پنجتن به تازگی یک درمانگاه شبانه روزی تأسیس شده است اما به آن صورتی نیست که بخواهد خدمتی اساسی به مردم بدهد؛ چون امکانات لازم را ندارد. اگر وقف ها به صورت تکمیل وقف های قبلی و توانمندسازی وقف های قبلی باشد، خیلی بهتر است. ما امروز نیاز به تکمیل وقف های قبلی داریم.

«پدر شما از جمله واقفان این منطقه بود.

درمورد وقفیات ایشان توضیح دهید.

ایشان مسجد ابو الفضلی در پنجتن ۹۱ را بازسازی و وسیع تر کردند. پیش از آن، زیربنای کل مسجد تنها ۱۰۰ متر بود ولی الان نزدیک

۲۰۰ متر است و امکانات دیگری هم به آن افزوده شده است. زمینی را هم در زمان حیاتشان به وسعت هزار و ۵۰۰ متر برای کاربرد درمانی بهداشتی در حاشیه بولوار طبرسی سوم وقف کردند که به دلیل موقعیت مکانی، هم افراد ساکن در بولوار طبرسی و هم افراد ساکن پنجتن می توانند از آن استفاده کنند. ایشان در اواخر عمر دچار بیماری شدند و نیاز به درمان مستمر داشتند و چون خود مشکلات بیماری شان را درک می کردند، این وقف را انجام دادند تا برای افراد بیمار منطقه، مکانی برای خدمات دهی شبانه روزی پزشکی باشد. ورثه ایشان، زمین را شش سال قبل واگذار کردند. پس از آن، خیریه ای به نام پنجتن شهر توس تأسیس شد تا کار اجرایی بنا را انجام دهد اما هنوز اقدامی صورت نگرفته است.

«چرا کار به سرانجام نرسیده است؟

مشکل، نبود مدیریت واحد بوده است. شنیده ام تاکنون مبالغی از افراد جمع آوری شده است اما در راه های دیگری که البته آن ها هم خیر است، مصرف می شود؛ راه هایی که هر چند نکو و خوب است، همسوا نظر واقف که مصارف بهداشتی و درمانی بوده است، نیست.

«نقش این وقفیات در خانواده شما چیست؟

بی تأثیر نیست. وقف کردن صدقه جاره برای شخص، هم در زمان حیات و هم بعد از حیات است، حتی در زندگی ما که فرزند واقف هستیم، هم بی تأثیر نیست. حس می کنم یک فضای معنوی ماندگار در بین همه فرزندان ایشان به وجود آمده است.

«تابه حال به این فکر کرده اید که راه پدر را در زمینه وقف ادامه دهید؟

بله، اما با چشم باز. بیشتر با این فکر اقدام خواهیم کرد که بعد از ما متولی موقوفه مان چه کسی خواهد شد و چه منابع درآمدی دارد که بتواند مدیریت صحیحی بر وقف و موقوفه و ادامه هدف واقف داشته باشد.

«و نکته آخر؟

از افرادی که می خواهند به حوزه وقف وارد بشوند، می خواهیم که اول به موضوع شناسی بپردازند. دقیق رصد کنند که چه نیازهایی موجود است و چه نیازهایی در آینده به وجود خواهد آمد و متناسب با نیازها و اولویت ها برنامه ریزی کنند. به نظر مهم تر از وقف، حفاظت از وقف و امتداد نیت واقف است و این کار جز با تدبیر و پیش اندیشی لازم صورت نخواهد گرفت.

در گفت و گو با ساکن قدیمی منطقه پنجتن مشهد مطرح شد

اولویتی به نام وقف بادرک شرایط روز

مغربی - منطقه التیمور قدیم یا نیمه شمالی پنجتن کنونی یکی از مناطق حاشیه شهر مشهد است که هنوز تا تبدیل شدن به یک منطقه پر خوردار فاصله زیادی دارد؛ امری که فقط با کار و تلاش همه جانبه مسئولان شهری و حتی استانی محقق نمی شود و همت عالی و تلاش بدون وقفه ساکنان این منطقه را نیز می طلبد؛ تلاشی که باز ترین نمونه آن، انجام سنت وقف اجتماعی در سطح منطقه است. مرحوم حاج قربان نیک رفتار یکی از افراد قدیمی این منطقه محسوب می شود که گام هایی چند در راه بهبود شرایط زندگی در منطقه پنجتن با استفاده از فریضه وقف برداشته است. برای باز شناسی اقدامات وی به منظور بهبود شرایط زندگی هم محلی های خود با استفاده از سنت وقف، به سراغ جواد نیک رفتار، فرزند چهل و سه ساله او، رفته ایم و از وی در باره این واقف محلی و البته شرایط منطقه التیمور در دوران زندگی اش پرسیده ایم. این گفت و گو را با هم مرور می کنیم.

